

INTERRELATION OF THE PHYSICAL EDUCATION AND WORKING ACTIVITY

Nina ZJUBOVA

Kiev National University of Construction and Architecture

Abstract. Interrelation of the physical education and working activity, social and psychological control aspects of the educational process are discussed. One may use for these purposes methods of the social psychology of the physical culture and sport. The particularities of this category during the development of scientific and technical progress are discussed, as well.

Key words: physical education, working activity, social and psychological control.

МУЗИКА НА УРОЦІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ЗАСІБ ДУХОВНО-ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

Тетяна РОТЕРС

Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка

Актуальність та ступінь дослідженості проблеми

Урок фізичної культури в школі виступає основною формою духовно-фізичного виховання школярів. Саме на уроці всі учні повинні отримати систему фізкультурних знань, рухових умінь і навичок, які складають їх освітній потенціал у галузі фізичного виховання і спорту. Разом з освітньою спрямованістю уроку фізичної культури відбуваються значення питання досягнення високого динамізму та емоційного фону уроку, які виступають підставою формування інтересу і мотивації школярів до процесу фізичного виховання. Цього можна досягти лише творчо використовуючи ефективні засоби, форми й методи стимулювання активності школярів до занять фізичними вправами.

У світлі висунутих вимог цікавим засобом може бути музика, яка на сьогодні дуже популярна серед школярів.

Аналіз літературних джерел [1, 2, 3] дозволяє стверджувати, що на уроці фізичної культури музика може виконувати такі функції: ритмічну, навчально-інформувальну, фонову, емоційну, виразну.

Ритмічна функція музики спрямована на стимулювання ритміки рухів. Школярі повинні у ритмі музики виконувати різні рухи: біг, стрибки, загальнорозвиваючі вправи тощо. При цьому передбачається гармонійне співвідношення ритму рухів школярів з ритмом музики, що проявляється у чіткості, виразності, пластичності тілорухів. Ця функція музики базується на тому, що ритмічні звукові коливання пов'язані з відчуттям рухів, а це дає можливість школяреві краще виконувати фізичні вправи, відчувати естетичну насолоду на підставі мимовільної слухомоторної координації.

Головною умовою ефективності використання музики як ритмічного фактора є

підбір таких музичних творів, які б подобалися школярам та відповідали структурі фізичних вправ. Але при цьому необхідно виховувати музичний смак школярів, естетичну свідомість, рухову культуру як складники духовно-фізичного виховання.

Навчально-пізнавальна функція базується на міжпредметних зв'язках з уроками музики та фізичної культури і спрямована на закріплення знань і умінь, які школярі отримали на уроках музики стосовно виконання рухів. Саме музика через засоби музичної виразності (темп, динаміка, музичний розмір та ін.) допомагає школярам засвоїти якісні характеристики рухів, рухову структуру різних вправ. Для цього необхідно підбирати спеціальні музично-ритмічні рухи на взаємозв'язок фізичних вправ і засобів музичної виразності.

Емоційна функція музики розвивляється у двох аспектах: по-перше музика на уроці сприяє емоційному підйому, настрою, підвищенню інтересу школярів до таких занять. По-друге, втілення художнього змісту музики у рухи впливає на почуття школярів. Тобто музика дає можливість моделювати емоційний стан школярів, впливати на внутрішній світ, вдосконалювати через тілорухи душевні якості. Для цього необхідно підбирати музику з яскраво вираженою сюжетною лінією, а саме „Ностальгія”, „Стрес”, „Рухи”, „Тема любові” та ін.

Емоційна функція музики взаємопов'язана з виразною функцією як синтез уявлень рухів і почуттів. При цьому виразна функція музики спрямована на виховання у школярів творчого виконання фізичних вправ замість репродуктивного. Творче виконання можливе на підставі єдності фізичних можливостей, рухових знань, умінь і навичок та духовної спрямованості, самовираження при створенні рухового образу. Саме музика допомагає передавати школярам свої почуття та емоції, створюючи руховий образ пори року (зима, літо, весна, осінь); природи (дерева, вітер, вогонь, вода); відображати рухи та поведки різних тварин, виконувати сучасні та національні танцювальні рухи і таке ін.

Фонова функція музики спрямована на створення позитивного емоційного фону уроку фізичної культури з метою підйому працездатності школярів. Така музика пов'язана зі структурою рухових дій. Для фонові музики треба відбирати музичні твори з акцентуванням, підкреслюванням мелодії, сильних метричних долей такту, які підкреслюються музичними засобами – ритмічною зупинкою; чи енергійним поділом тривалості, вступом нової гармонії, акцентом гучності, мелодійною вершиною. Для стимуляції рухової активності школярів це дуже важливо, тому що сильна доля в музичному акомпанементі підсвідомо пов'язується з підвищенням м'язового зусилля та видихом, а слабка доля – з ослабленням м'язового зусилля і вдихом. Відчуття сильної доли в музиці та розвиток м'язової напруги і дихального акту тісно функціонально взаємопов'язані. Тому школярі підсвідомо кожен м'язову напругу пов'язують з сильною долею музичного акомпанементу й супроводжують акцентованим коротеньким видихом, що у свою чергу допомагає продемонструвати раціональну техніку рухів.

Такий теоретичний огляд дає нам можливість стверджувати про позитивний вплив музики на духовно-фізичне виховання школярів на уроках фізичної культури. У цьому аспекті метою нашого дослідження виступало визначення питань, пов'язаних з використанням музичного супроводу на уроках фізичної культури та їх аналізом.

Дослідження проводилося на базі загальноосвітніх середніх шкіл №№ 47, 14, 5, 17, 12, 26. В анкетуванні прийняли участь 595 школярів 5-11 класів. Перед школярами були поставлені такі питання:

- Чи використовується музика на уроках фізичної культури?
- Бажаєте Ви, щоб у Вас проводилися уроки фізичної культури з музикою?
- Яка за характером музика подобається ?
- Які почуття виникають, коли Ви виконуєте різні рухи під музику?

На поставлені питання школярам були запропоновані варіанти відповідей.

Результати дослідження дали можливість стверджувати, що у загальноосвітніх школах на уроках фізичної культури вкрай рідко використовується музичний супровід, а саме, учні вказали, що в ЗОСШ № 17 музичний супровід використовується в 5,6 %, ЗОСШ № 5 – 7,4 %, ЗОСШ № 17 – 1,8 %, ЗОСШ № 26 – 0 %, ЗОСШ № 12 – 0 %. Тільки в ЗОСШ № 14 на уроках фізичної культури використовується музичний супровід, на що вказали 67 % школярів.

Аналізуючи бажання школярів щодо використання музичного супроводу на уроках фізичної культури можна констатувати що, 75,3 % школярів відповіли позитивно на це запитання. Їм подобається музично-ритмічна діяльність своєю емоційністю, можливістю висловити свої почуття, підняти настрій.

Із усіх жанрів музичного супроводу школярі середнього та старшого шкільного віку віддали перевагу сучасній, швидкій та ритмічній музиці. Наприклад: у ЗОСШ № 12 – 90,7 %, ЗОСШ № 5 – 91,4 %, ЗОСШ № 17 – 93,2 %. Таке становище можна пояснити тим, що сучасна ритмічна музика відображає пульс сучасного часу, вона динамічна, дає можливість школярам демонструвати сучасні тілорухи й підвищує настрій, емоції. Виконання різноманітних вправ під ритмічну музику викликає у школярів почуття емоційного підйому (60%), почуття радості (32%), насолоди та задоволення (8%), що, безперечно, має велике естетичне значення в процесі духовно-фізичного виховання школярів.

Висновки

Аналізуючи таку ситуацію можна зробити висновок, що наявні протиріччя між необхідністю проведення уроків фізичної культури з використанням музики та відсутністю такої тенденції у загальноосвітніх школах, що негативно впливає на мотиваційну установу та зацікавленість школярів до уроків фізичної культури.

Вчителі фізичної культури таке становище пояснюють слабкою матеріально-технічною базою, відсутністю магнітофонів, недостатньою професійною підготовкою щодо використання музики та виконання під музику різних фізичних вправ.

На нашу думку, вчителів фізичного виховання ще не зацікавлені до використання музичного супроводу незалежно від його позитивного впливу на духовно-фізичне виховання школярів і їх відношення до предмету фізичної культури.

Література

1. Коджаспиров Ю.Г. *Функциональная музыка в подготовке спортсменов.* – М.: Физкультура и спорт, 1987. – 64 с.
2. Ростовский О.Я. *Методика викладання музики в початковій школі.* – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 216 с.
3. Кобалевский Д.Б. *Как рассказать детям о музыке.* – М.: Просвещение, 1989. – 187 с.

MUSIC AT THE LESSON OF PHYSICAL TRAINING AS THE MEAN OF SPIRITUAL AND PHYSICAL BRINGING-UP OF SCHOOLCHILDREN

Tatiana ROTERS

Luhansk National Pedagogical University

Abstract. In this article, the author actualizes the significance of music for spiritual and physical development of schoolchildren. The paper defines basic functions of music according to the tasks of Physical Training Lesson. The interest and motivation of schoolchildren as for the use of musical surrounding are analyzed. The author makes conclusions and gives proposals as for solution of the question.

Key words: spiritual and physical bringing-up, music, schoolchildren.

ВИЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАТИВНО-ЗНАЧУЩИХ КОМПОНЕНТІВ МОРАЛЬНОЇ ВИХОВАНОСТІ У ДІТЕЙ 8-9 РОКІВ З МЕТОЮ ЇХ РОЗВИТКУ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ

Віктор ГОЛУБ

*Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди*

Актуальність. Розбудова України як демократичної держави актуалізує завдання виховання особистості. За цих умов важливого значення набуває проблема моральної вихованості особистості у суспільстві.

Моральна вихованість школяра – результат систематичної роботи педагога. Власне виховні заходи вчителя саме й спрямовуються на формування у дитини прагнення орієнтуватися на певну моральну норму, перетворюючи її на дійовий регулятор поведінки. Адже часто трапляється так, що дитина знає моральні вимоги, але у своїй поведінці та діяльності не зважає на них. Це означає, що у дитини не сформовані моральні якості відсутні позитивні переконання. Бо лише вони визначають її моральну вихованість.

На думку В.В.Белорусової[1], моральне обличчя особистості складається з гармонійного поєднання фізичного вдосконалення і духовного багатства.

Як зазначає Б.М.Шиян [7], що якими б не були значимими результати досягненні в удосконаленні фізичних якостей і рухових можливостей особи, вони можуть виявитись не корисними для суспільства якщо їх власник не вихований морально, і якщо у нього не має активного прагнення прикласти свої сили на користь суспільства.

У молодшому шкільному віці [6] закладаються основи її майбутнього характеру дається спрямування її розумовому, моральному і фізичному розвитку.